

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	101 Екологія
Тип і назва освітньої програми	ОП Екологія
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4,0 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова(и) викладання	Державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Контактні дані розробника(ів)	Диченко Оксана Юріївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, e-mail: ksenijadichenko84@ukr.net
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Фахова вибіркова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Дисципліни: «Моніторинг довкілля» та «Оцінка впливу на довкілля»
Компетентності	Загальні: - загальні: здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Фахові: - знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування; - здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.
Програмні результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> ✓ - знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля; ✓ - розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду; ✓ усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів; ✓ вміти приймати організаційні, природоохоронні та інші рішення, які забезпечують екологічно безпечне функціонування агроecosystem.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота в науковому контексті, долучення до професійній діяльності тощо.

Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів вищої освіти до ініціативності, креативності, уміння управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності. Соціальні навички формуються також і під час проведення студентських наукових конференцій, участі у засіданнях гуртків, круглих столах, громадських заходах тощо.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування у майбутніх фахівців теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі організації і контролю за використання природних ресурсів і компонентів довкілля (корисних копалин, поверхневих і підземних вод, вод морів та океанів, атмосферного повітря, ґрунтів тощо), оцінки рівнів шкідливого впливу на них антропогенних навантажень, розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо проведення природоохоронних і природо відновлювальних заходів.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Природокористування в системі форм взаємодії суспільства і навколишнього середовища.
Тема 2. Теоретичні основи збалансованого природокористування.
Тема 3. Принципи та фактори збалансованого використання природних ресурсів.
Тема 4. Поняття екологічних ризиків та загроз в системі природокористування.
Тема 5. Охорона і відновлення повітряного, водного і ґрунтового середовищ.
Тема 6. Інструментарій управління якістю навколишнього природного середовища.
Тема 7. Еколого-економічні проблеми використання мінерально-сировинних ресурсів.
Тема 8. Сучасні перспективні природозахисні заходи.

Методи навчання і викладання

Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда.
Наочні методи: ілюстрування та спостереження.
Практичні методи: практичні роботи, робота з науковою літературою (конспектування, тезування).
Самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи.
Методи з розвитку соціальних навичок: презентації, доповіді, робота в команді.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та

	<p>завершується екзаменом із занесенням у відомість обліку успішності.</p> <p>Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу.</p>
ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
- <i>щодо термінів виконання та перескладання</i>	<p>Дедлайни та перескладання: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це декана факультету, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу директора. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.</p>
- <i>щодо академічної доброчесності</i>	<p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
- <i>щодо відвідування занять</i>	<p>Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.</p>
- <i>щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</i>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
- <i>щодо оскарження результатів оцінювання</i>	<p>Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої</p>

освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувач вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням декану факультету. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Білявський Г.О., Пазун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології. К.: Либідь, 2005. 368 с.
2. Боголюбов В.М., Прилипко В.А. Стратегія сталого розвитку/ навч. посіб. Херсон: Олді-плюс, 2009. 322 с.
3. Боголюбов В.М., Соломенко Л.І. Основи екології та збалансованого природокористування: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: ДІА, 2009. 158 с.
4. Боголюбов В.М., Соломенко Л.І., Предместніков О.Г., Пилипенко Ю.В. Екологія з основами збалансованого природокористування: Навчально- методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Херсон: Айлант, 2009. 216 с.
5. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: навч посіб. 4-те вид. К. : Т-во Знання, КОО, 2006. 319 с.
6. Мельник Л.Г., Білявський Г.О., Боголюбов В.М. та ін. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2005. 759 с.
7. Сухарев С.М., Чундак С.Ю., Сухарева О.Ю. Основи екології та охорони довкілля: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 394 с.
8. Устойчивое развитие: теория, методология, практика: учебник: под ред. проф. Л.Г. Мельника. Суми: Университетская книга, 2009. 216 с.
9. Сухарев С.М., Чундак С.Ю., Сухарева О.Ю. Основи екології та охорони довкілля: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 394 с.
10. Ласло О.О., Диченко О.Ю. Проблема концентрації земель в Україні та її вплив на екологічну стабілізацію агроєкосистем. Nowoczesna nauka: teoria i praktyka: Mater. V Międz. Konf. Nauk.-Prakt. / Pod red. M.Andrzejewskiego – Poznań: Nowa nauka, 2021. С. 55-57.

11. Диченко О.Ю. Сучасні проблеми земельних ресурсів. Матеріали ІХ міжнар. наук.-прагич. конф. молодих вчених і спеціалістів: Селеція, геетика т техноогії вирощування с.-г. культур. 23 квітня 2021 р. с. Центральне. С. 42-43.
12. Ласло О.О., Диченко О.Ю. Стійкий розвиток агроєкосистеми у контексті концепції органічного росту. Матеріали І міжнар. наук.-прагич. конф. Розвиток сільських територій на засадах екологічності, енергозалежності й енергоефективності. 5 травня м. Полтава: РВВ ПДАА. С. 29-31.
13. Ласло О.О., Диченко О.Ю. Природні аномалії та зміни клімату України як наслідок антропогенного впливу на довкілля. Матеріали V міжнар. наук.-прагт. інтернет конф. Хімія, екологія та освіта. 20-21 травня 2021 р. м. Полтава, 2021 р. С. 110-115.
14. Диченко О.Ю., Мелашенко А.С. Система спостережень за станом навколишнього природного середовища. Матеріалів ІV міжнар. наук.-прагич. конф. Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку. М. Полтава. 27 травня 2022, С. 104-107.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
2. Закон України «Про охорону атмосферного повітря». Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>.
3. Закон України «Про охорону земель». Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>.
4. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель». Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>.
5. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель». Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>.
6. Закон України «Про рослинний світ». Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>.
7. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
8. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19/print1513861440318984#Text>.

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри екології, збалансованого природокористування на захисту довкілля від 01 вересня 2025 року № 1

**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання практичних робіт	виконання завдань самостійної роботи	контрольна робота	
Тема 1. Природокористування в системі форм взаємодії суспільства і навколишнього середовища.	7	5	-	12
Тема 2. Теоретичні основи збалансованого природокористування.	7	5	-	12
Тема 3. Принципи та фактори збалансованого використання природних ресурсів.	7	5	-	12
Тема 4. Поняття екологічних ризиків та загроз в системі природокористування.	7	5	-	12
Тема 5. Охорона і відновлення повітряного, водного і ґрунтового середовищ.	7	5	-	12
Тема 6. Інструментарій управління якістю навколишнього природного середовища.	7	5	-	12
Тема 7. Еколого-економічні проблеми використання мінерально-сировинних ресурсів.	7	5	-	12
Тема 8. Сучасні перспективні природозахисні заходи.	7	5	4	16
Разом	56	40	4	100

Шкала та критерії оцінювання практичних занять

6-7	Відмінне виконання практичної частини роботи та вільне знання теоретичної частини практичної роботи.
5	Достатнє виконання практичної частини роботи з невеликою кількістю неточностей, та знання теоретичної частини практичної роботи.
3-4	В цілому правильна робота з незначною кількістю помилок та поверхневе знання теоретичної частини практичної роботи
1-2	Виконання практичної частини роботи задовольняє мінімальним критеріям, відсутні відповіді на питання теоретичної частини практичної роботи.

Шкала та критерії оцінювання самостійної роботи

4-5	Здобувачем надана повна відповідь на завдання (не менше 90% потрібної інформації).
1-3	Здобувачем надана коротка відповідь на завдання із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації).

Шкала та критерії оцінювання контрольної роботи

4-5	Здобувачем надана повна відповідь на завдання (не менше 90% потрібної інформації) у письмовій формі.
1-3	Здобувачем надана коротка відповідь на завдання із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації) у письмовій формі.